

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษันครหลวงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครหลวง (พิบูลประเสริฐวิทย์) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษันครหลวง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการออกแบบแบบย้อนกลับ ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาและวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ความต้องการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จำนวน 25 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์กลุ่มและวิเคราะห์เนื้อหา โดยวิธีเจเนนบ

2. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดสาระรายวิชาเพิ่มเติม ใช้กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารโรงเรียน คณะครูฝ่ายวิชาการและผู้วิจัย รวม 5 คน โดยการวิเคราะห์เอกสารเป็นแบบตรวจสอบรายการ มีเครื่องมือวิจัย คือแบบวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษากับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สรุปรวบรวมข้อมูลโดยวิธีเจเนนบ

3. ออกแบบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบย้อนกลับ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบ และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษันครหลวงแบบย้อนกลับ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC.) กำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ไป

4. จัดทำเอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรและการตรวจสอบคุณภาพ นำหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษันครหลวงแบบย้อนกลับและแผนการจัดการเรียนรู้ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่ต้องการ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบประเมินโครงร่างหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ และแบบตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC.) กำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ไป

5. ทดลองใช้และประเมินผลสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษันครหลวง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครหลวง (พิบูลประเสริฐวิทย์) ที่เรียนในปีการศึกษา 2552 จำนวน 82 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจ และนำผลคะแนนความรู้ก่อนและหลังเรียน ทำการ

ทดสอบที (t – test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แบบสังเกตความสามารถในการปฏิบัติตามหน่วยการเรียนรู้ รวมคะแนน 70 คะแนน และนำคะแนนความรู้รวมกับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติ เป็นคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยร้อยละ และแบบประเมินเจตคติต่อโบราณสถานที่สำคัญในอำเภอนครหลวง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำการทดสอบค่าเฉลี่ย ด้วยการทดสอบที (t – test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 โดยกำหนดเป็นสมมุติฐาน เพื่อการทดสอบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อโบราณสถานที่สำคัญ ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป เป็นค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้

สรุปผลการวิจัย

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษณ์ครหลวงที่พัฒนาขึ้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครหลวง (พิบูลประเสริฐวิทย์) โดยใช้วิธีการออกแบบแบบย้อนกลับ ได้สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับโบราณสถานที่สำคัญในอำเภอนครหลวง ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น มีความเหมาะสมและสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา อัตราเวลาเรียน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดชั้นปี การวัดผลประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการปฏิบัติ สามารถนำไปสู่การบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่กำหนด

เมื่อนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษณ์ครหลวง ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 82 คน พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโบราณสถานที่สำคัญสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 77.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดตามค่าเฉลี่ยของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียน คือ ร้อยละ 70 และมีเจตคติทางบวกต่อโบราณสถานที่สำคัญในอำเภอนครหลวง

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่องการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษณ์ครหลวง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครหลวง(พิบูลประเสริฐวิทย์) โดยใช้วิธีการออกแบบแบบย้อนกลับ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น และวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนครหลวง (พิบูล

ประเสริฐวิทย์) ทำให้ได้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษันครหลวง โดยเนื้อหาสาระเกี่ยวกับโบราณสถานที่สำคัญของอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์และความสำคัญของสถานที่ดังกล่าว ต้องการอย่างยิ่งที่จะไปทัศนศึกษายังสถานที่จริง ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในอาณานิคม โรงเรียนและชุมชนของคนอีกทั้งสถานที่สำคัญทั้ง 3 แห่งยังเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของอำเภอนครหลวง ควรค่าแก่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ จากการทำผู้เรียนเลือกเนื้อหาสาระดังกล่าวจึงส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างสมบูรณ์ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจถึงประวัติความเป็นมา และความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของโบราณสถานที่สำคัญด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูล เอกสารตำรา หรือทางอินเทอร์เน็ต และสามารถถ่ายทอดความรู้ด้วยการเขียนบรรยาย การเล่า/การนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เกิดทักษะในการทำงานกลุ่มในการปฏิบัติงาน มีความตั้งใจ สนใจกระตือรือร้น และสนุกสนานกับการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2545ก : 20) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตื่นตัวผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งแรก และยังมี ความรับผิดชอบในการทำงาน ส่งผลงานตรงตามเวลา ผลงาน/ชิ้นงานของผู้เรียนเป็นที่น่าพอใจ (ดังภาคผนวก ฉ) รวมทั้งการวัดผลประเมินผลและการสังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียน

เมื่อนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษันครหลวงไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครหลวง(พิบูลประเสริฐวิทย์) 2 ห้องเรียน จำนวน 82 คน ในปีการศึกษา 2552 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 40 ชั่วโมง ตามโครงสร้างหลักสูตร (สำหรับการทดลองใช้หลักสูตร 20 ชั่วโมง) การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยตรวจสอบจากการนำคะแนนความรู้ร่วมกับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้พบว่าผู้เรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละ 77.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรงค์ วงษ์ปาน (2549 : บทคัดย่อ) และงานวิจัยของชีวรัตน์ สาลีประเสริฐ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนก้าวหน้าขึ้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของหลักสูตรได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการออกแบบหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับและหลักการ WHERETO ที่วิกกินส์ และแม็กไทท์ (Wiggins and Mctighe. 2005 : 375 - 376) เน้นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ครูเตรียมสื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่พร้อมใช้เสมอและมีความหลากหลาย กระตุ้นความสนใจผู้เรียนตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด มีการวางแผนการประเมินผลผู้เรียนอย่างครบถูกต้องตามเกณฑ์ ก่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายมาก

ที่สุด ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรและจัดกระบวนการสอน หลักการดังกล่าวยังช่วยให้การจัดการเรียนการสอนในสาระรายวิชาเพิ่มเติมมีความสัมพันธ์กันในทุกด้านอาทิเป้าหมายของการเรียนรู้ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากกระบวนการจัดการเรียนรู้และวิธีการวัดผลประเมินผล เครื่องมือและเกณฑ์การวัดผลสามารถตรวจสอบโดยผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างครอบคลุม เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และนอกจากนี้ผลการประเมินเจตคติต่อโบราณสถานที่สำคัญในอำเภอนครหลวงเมื่อผู้เรียน เรียนจากสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษ์นครหลวงเมื่อสอบถามจากแบบประเมินเจตคติ พบว่านักเรียนมีเจตคติในทางบวกต่อโบราณสถานที่สำคัญในอำเภอนครหลวง แสดงว่าสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ พงษ์ศิริปัญญา (2548 : บทคัดย่อ) และงานวิจัยของชีวรัตน์ สาลีประเสริฐ (2545 : บทคัดย่อ) อีกประการครูผู้สอน มีบทบาทที่สำคัญในการจัดประสบการณ์และบรรยากาศในการเรียนรู้โดยครูต้องเข้าใจความคิดรวบยอด และหากวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ ดังนั้นการออกแบบการสอนจึงเป็นทักษะที่จำเป็นอีกประการหนึ่งของครู เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เทคนิคการออกแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นวิธีที่ช่วยให้ครูวิเคราะห์เป้าหมายการเรียนรู้และการประเมินได้อย่างกลมกลืนกับการเรียนการสอน เพื่อนำผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาทั้งการเรียนรู้ของนักเรียนและการจัดการสอนของครูซึ่งก็สอดคล้องกับกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับที่วิกกินส์ และแม็กโทส เสนอแนะไว้

จากการบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ และจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและระหว่างเรียนพบว่าผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่นการสอบถามผู้รู้ ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้สถานที่จริง เอกสารตำราและการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต เพราะสถานที่สำคัญดังกล่าวเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาและเป็นไปตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการก่อนเรียนทำให้ทราบว่าผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องข้อมูลและข้อเท็จจริงของประวัติที่มาและความสำคัญของสถานที่สำคัญในอำเภอที่ถูกต้องและลึกซึ้ง ต้องการไปศึกษาและเที่ยวชมสถานที่จริงมาก เพราะเห็นจากผู้เรียนที่อยู่ต่างจังหวัดมาศึกษาและเที่ยวชม จึงเกิดความสลดหดหู่ใจมาก การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ส่วนใหญ่ผู้เรียนสนใจ ชอบการไปทัศนศึกษาและเที่ยวชมสถานที่จริง มักมีความสุข สนุกสนาน ต้องการให้ครูพาไปเที่ยวชมและผู้เรียนมักจะมีคำถามตั้งใจฟังคำบอกเล่าที่ชาวบ้านเล่าต่อกันมาของผู้รู้หรือครู ในเรื่องของประวัติที่มา ความสำคัญ ชื่อของสถานที่สำคัญ ตำนานอันศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่สำคัญนั้นๆ เมื่อผู้เรียนเรียนจบตามหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดแล้วทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจประวัติที่มาและ

ความสำคัญของสถานที่สำคัญในอำเภอ สามารถสื่อสารหรือเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจตามศักยภาพของแต่ละคนและเขียนบรรยายประวัติโดยสังเขปได้ มีทักษะการทำงานกลุ่มโดยความร่วมมือและเกิดองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของสถานที่สำคัญทั้ง 3 แห่ง สามารถประยุกต์ใช้และนำมาเป็นพื้นฐานในการสื่อสาร โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การนำเสนอเป็นละคร การเล่าเชิงโต้ตอบและอื่นๆให้ผู้อื่นเข้าใจได้ มีทักษะการพูด การเขียนบรรยายประวัติความเป็นมาและความสำคัญของโบราณสถานโดยย่อ สามารถร่วมกันคิดวางแผน และทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาสภาพปัจจุบันพร้อมหาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถานที่สำคัญทั้ง 3 แห่งได้ ผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่คงทน 6 อย่าง ตามแนวทางการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับในระดับหนึ่ง คือ 1) สามารถอธิบายได้ 2) สามารถตีความได้ 3) เกิดมุมมอง 4) สามารถแปลความได้ 5) เกิดการเห็นในสิ่งที่คนอื่นมองไม่เห็น และ 6) การประยุกต์ใช้ จึงถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษ์นครหลวง และยังเป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องในความรู้ที่สูงขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษ์นครหลวงในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชาเพิ่มเติมไปใช้ควรศึกษารายละเอียดต่างๆ ของสาระและแผนการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางแบบย้อนกลับซึ่งกำหนดเป้าหมาย หลักฐานแสดงและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้สอนสามารถปรับหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเสนอแนะไว้ได้หรือนอกเหนือจากที่เสนอแนะไว้ ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาสาระและอัตราเวลาเรียน รวมทั้งความพร้อมของบริบทของโรงเรียนและผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษ์นครหลวงนี้เหมาะสำหรับสถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนเดียวกันหรืออำเภอเดียวกัน โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาใกล้เคียงกัน สามารถประยุกต์ใช้ได้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

1.4 เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติในแผนการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้สามารถปรับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนและสภาพจริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

112

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในทุกระดับชั้น ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในทุกสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกลุ่มสาระอื่นๆที่สามารถจัดทำได้

2.3 ควรมีการวิจัยระยะยาวเพื่อประเมินผลการเรียนรู้บางอย่างที่ถือว่าเป็นความเข้าใจที่คงทน เนื่องจากผลการเรียนรู้ที่บรรลุผลกับผู้เรียนต้องใช้ระยะเวลาานาน จึงสามารถเห็นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้

2.4 ควรมีการวิจัย เพื่อตรวจสอบและประเมินหลักสูตรที่ครอบคลุมระบบหลักสูตรทั้งหมด